

Posudek oponenta disertační práce Elizavety Getty
“ Jiří Levý – průkopník moderního myšlení o překladu ”
předkládané v roce 2024 na Ústavu translatologie FF UK

I. Stručná charakteristika práce

Cílem disertace je systematizovat pohled na Levého život a dílo v širokém slova smyslu. Proto se věnuje nejen jeho badatelské práci, ale rovněž se zaměřuje na pedagogickou, organizační a osvětovou činnost. I když hlavním tématem disertační práce je Levého dílo v oblasti studia překladu, je si autorka vědoma toho, že badatelská práce Jiřího Levého v sobě integrovala řadu disciplín, a proto věnuje pozornost i dalším oborům, které patřily mezi Levého badatelské zájmy, a to v souvislosti s jeho koncepcí mnohostranného studia překladu. Náležitě je analyzována rovněž pluralita Levého výzkumných zdrojů a noetických stanovisek s největším důrazem na metodologickou oporu v českém strukturalismu. Novátorsky je v práci kladen důraz na roli Jiřího Levého v různých formách šíření povědomí o povaze překladatelské činnosti, jeho průkopnická role v didaktice překladu i při prosazování překladatelského studia jako samostatného studijního programu, jeho mezinárodní působení a v neposlední řadě i zahraniční recepci jeho díla.

II. Stručné celkové zhodnocení práce

Disertace E. Getty je samostatným badatelským přínosem k všestrannému poznání osobnosti Jiřího Levého. Je výsledkem rozsáhlého archivního výzkumu, proto jsou její závěry podloženy a v mnoha aspektech přináší nové poznatky, týkající se života a díla Jiřího Levého.

III. Podrobné zhodnocení práce a jejích jednotlivých aspektů

1. Struktura argumentace.

Disertace má standardní členění, které odpovídá jejímu zaměření. Autorka si jasně vymezila metodologická východiska a ve svém výzkumu se v souladu se zaměřením práce opírá zejména o zpracování archivních materiálů. Na tomto místě považuji za vhodné připomenout, že archivní výzkum je v současné době standardní metodou bádání v translatologii a tím se disertace E. Getty řadí k moderním studiím v oblasti dějin překladu a translatologie jako integrované vědní disciplíny. Jednotlivé kapitoly disertace na sebe přirozeně navazují a jsou pro čtenáře velmi snadno uchopitelné.

2. Formální úroveň práce

Po formální stránce nemám k disertaci závažnější připomínky, odpovídá zcela požadavkům na tento typ prací. Pro případnou publikaci navrhuji upravit některé „zkratkovité“ formulace, např. „Nejvíce se obě metodologie [Mukařovského a Richardsova – J.K] dle Levého vzájemně přiblížily v díle T. S. Eliota.“ (str. 49) Předpokládám, že jde o analýzu Eliotova díla. Obdobně zkratovitá je i formulace „potřeba překladu a jeho zkvalitňování“ (str. 60) – jde zřejmě o rozšiřování překladatelské činnosti a její zkvalitňování. Vzhledem k rozsahu práce jde o nedostatky okrajové, které nemají na celkové vyznění práce výrazný

vliv.

3. Práce s prameny či s materiálem

Práce se sekundárními prameny je příkladná: autorka uvádí poctivě všechny práce, jež pro svůj výzkum používala, na pravou míru uvádí i nedůslednosti, na něž při studiu sekundárních pramenů narazila. Těžiště práce spočívá, jak už bylo řečeno, s archivními dokumenty, ve většině případů jde o první zpracování daných zdrojů. Jejich rozsah je úctyhodný a práce s nimi je koherentní a zcela odpovídá požadavkům; kde je to možné, jsou výsledky archivního výzkumu konfrontovány s dalšími zdroji. Právě důraz na archivní prameny a jejich náležité vyhodnocení umožnil odpovědět na řadu otázek, které sice v odborné komunitě „kolovaly“, ale dosud pro ně chyběl věrohodný podklad (např. Levého pojetí překladu po r. 1945, str. 89 n. disertace). Obohacením je např. rovněž uvedení Levého jako překladatele. I když toto téma stojí poněkud mimo rámec disertace a je zpracováváno skupinou autorů samostatně, nesporně dokresluje všestrannou osobnost Jiřího Levého.

4. Vlastní přínos

Autorce se podařilo vytvořit dílo monografického charakteru, které nejen přináší nové poznatky ohledně osobnosti Jiřího Levého, ale do značné míry představuje model pro obdobné práce, zaměřené na další představitele oboru. Pozitivně hodnotím rovněž skutečnost, že jde o práci zástupkyně nejmladší badatelské generace, které se podařilo najít kompromis mezi recepcí a zpracováním „klasicky“ pojatých prací a pramenů a vlastním generačním pohledem na danou problematiku.

IV. Dotazy k obhajobě

Zůstaly během práce na disertaci stranou některé aspekty Levého života a díla, které by si zasloužily dalšího zpracování?

Jak se autorka dívá na znovuobjevení Levého v mezinárodním měřítku? Může tato skutečnost souviset s rostoucím zájmem o metodologickou inovaci translatologie, která hledá oporu i v menších kulturách a na ně vázaných teoretických koncepcích?

V. Závěr

Práci E. Getty považuji za velmi zdařilou a příslib kvalitní badatelské činnosti i v budoucnu. Doporučuji text publikovat formou vědecké monografie, dávám k úvaze i možnost jeho úpravy pro vydání v cizím jazyce.

Předběžně klasifikuji předloženou disertační práci jako *prospěla*.

14. 6. 2024

Prof. PhDr. Jana Králová, CSc., oponentka